

Hållbarhetsprogram 2021–2025

Remissutgåva

Region Jönköpings läns policy för hållbar utveckling

Region Jönköpings län ska på ett ansvarsfullt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt bedriva verksamheten för att nå hållbar utveckling utifrån sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv. Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt. Vårt mål är att uppfylla visionen *För ett bra liv i en attraktiv region*.

Vi driver en hållbar samhällsutveckling för hela länet genom den regionala utvecklingsstrategin och i vårt hållbarhetsprogram sätter vi ambitiösa mål för vår egen verksamhet. Vi som organisation har en direkt påverkan på invånarnas möjlighet till god och jämlik hälsa genom vårt ansvar för folkhälsa, sjukvård och tandvård. Genom kollektivtrafiken skapar vi möjlighet till ett hållbart resande i länet. Vi bidrar också till kunskap och utveckling genom våra folkhögskolor, naturbruksgymnasier och vår kulturverksamhet.

Vi samverkar med andra aktörer inom länet för att stärka en hållbar utveckling. Genom samverkan inom forskning och utbildning säkerställer vi att vi ligger i framkant.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Vi genomför åtgärder för att minska utsläpp som påverkar klimatet. Det bidrar till målet om högst 1,5 graders global uppvärmning. Vi genomför också åtgärder för en ökad beredskap i ett förändrat klimat.

Vi tar hänsyn till livscykelperspektivet. Det innebär att vi strävar efter att de produkter och tjänster som vi väljer ger minsta möjliga hälso- och miljöbelastning från början till slut. För oss är kraven i lagstiftningen och övriga krav på vår verksamhet en lägstanivå.

Vi agerar som en ansvarsfull och attraktiv arbetsgivare där människors lika värde och rättigheter är en självklarhet. Vi arbetar med ständiga förbättringar och säkerställer hög kompetens hos medarbetarna utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Vår del i omställningen till ett hållbart samhälle

I hållbarhetsprogrammet visar vi hur vi ska arbeta för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Målen visar också hur vi ska arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision "För ett bra liv i en attraktiv region".

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och mänskliga rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att utvecklingen framåt ska kunna vara hållbar måste vi uppnå hållbarhet inom alla tre hållbarhetsdimensionerna – ekologiskt, socialt och ekonomiskt. De tre dimensionerna måste också hela tiden samverka och förhålla sig till varandra.

Ett ekologisk hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi brukar planetens resurser. Att skydda planeten genom att långsiktigt förvalta naturresurser, konsumera och producera hållbart samt öka beredskapen mot klimatförändringar. Vi kan bidra genom att använda våra resurser klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och verka för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi verkar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Framgångsfaktorer för att nå vår vision

I hållbarhetsprogrammet formulerar vi mål till år 2025. Då ska vår organisation ha tagit betydande steg för att verksamheten bedrivs i linje med en hållbar utveckling. Våra fyra framgångsfaktorer täcker in helheten i begreppet hållbarhet och utifrån dessa har vi prioriterat mål och åtgärder.

Våra fyra framgångsfaktorer:

- Vi är till för alla
- Vi är klimatsmarta
- Vi bidrar till en sund livsmiljö
- Vi använder våra resurser klokt

Hållbarhetsprogrammet omfattar mål och prioriterade åtgärder som ska genomföras där vi har en betydande påverkan för en hållbar utveckling; i den egna verksamheten, som samhällsaktör, finansär och som delägare i bolag.

Hållbarhetsprogrammet omfattar alla verksamheter som är finansierade av Region Jönköpings län.

Prioriterade åtgärder är sådana åtgärder som är resurskrävande och därför finns det inte alltid prioriterade åtgärder till alla mål.

Varje verksamhet har ett ansvar för att arbeta med hållbarhetsprogrammet utifrån regelverk och sin egen verksamhetsstyrning. Det innebär att varje chef och medarbetare har ett ansvar inom sitt ansvarsområde för att hållbarhetsprogrammet genomförs och att arbetet följer linjeorganisationen.

HÅLLBARHETSPROGRAMMET OCH VÅR OMVÄRLD

Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål som ska leda till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, samt skydda planetens naturresurser och lösa klimatkrisen.

Målen i vårt hållbarhetsprogram strävar mot att uppfylla Agenda 2030 och FN:s globala mål, de nationella målen om miljö kvalitet och jämställdhet samt övriga regionala mål, strategier och handlingsplaner.

De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den sociala, den ekologiska och den ekonomiska.

Vi är till för alla

Vi är en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Vi bedriver en jämlik verksamhet med ett gott bemötande och är en del av en samhällsutveckling där länets invånare och patienter samt våra medarbetare upplever tillit, förtroende och delaktighet.

I ett socialt hållbart samhälle är jämlikhet och jämställdhet utgångspunkten. Människor lever ett gott liv med god hälsa utan orättfärdiga skillnader. De känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Att vi är till för alla kommer till uttryck på alla nivåer i organisationen: från det enskilda mänskliga mötet – där det goda bemötandet är avgörande – till verksamhetsutveckling och strategiska beslut – där jämlikhets-, jämställdhets- och delaktighetsperspektiv integreras.

Region Jönköpings län har antagit Council of European Municipalities and Regions deklaration om jämställdhet mellan män och kvinnor (CEMR). Det ger oss möjligheter att jobba med jämställdhet och andra dimensioner av diskriminering och social hållbarhet.

Mänskliga rättigheter är grundläggande för social hållbarhet. Det är viktigt att inte bara tillgodose och skydda rättigheterna utan även att säkerställa på vilket sätt det görs. Mänskliga rättigheter är därmed både ett mål och ett medel. I detta arbete ger FN:s

sex människorättsprinciper vägledning: icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar.

FN:s barnkonvention blev lag 2020, vilket innebär ökat fokus på barnets rättigheter inom våra verksamheter. Vi arbetar även utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

God tillgänglighet är ett särskilt viktigt område för att säkerställa att vi är till för alla. Inom området tillgänglighet ryms flera olika aspekter, till exempel fysisk, kognitiv och språklig tillgänglighet, men även aspekter som kunskap och tillit.

För att Region Jönköpings län ska uppfattas som en inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats ska medarbetarna uppleva att de har lika rättigheter och möjligheter. Även att sjukfrånvaron ligger på en låg nivå och att antalet medarbetare per chef är rimligt. Mångfald är ett viktigt område, där vi sätter särskilt fokus på att främja integration av medarbetare med utländsk bakgrund.

MÅL: Vår verksamhet styrs av värden kring jämlikhet, jämställdhet och ett normmedvetet förhållningssätt och bemötande.

DELMÅL

Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska ingå i analyser, resursfördelning och beslutsfattande i organisationens verksamheter och projekt.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Genomföra särskilda kompetensutvecklingsinsatser inom jämlikhets- och jämställdhetsintegrering för politiker, chefer, HR-partners, verksamhetsutvecklare, utvecklingsledare och andra strategiskt viktiga funktioner.
- Se över, och vid behov komplettera, befintligt beslutsstöd och utbildningsutbud.
- Följa upp jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv när vi utvecklar och förbättrar våra verksamheter, samt när vi beviljar finansiellt stöd och projektmedel.

Samtliga medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och icke-diskriminering innebär i praktiken.

- Målgruppsanpassa stöd för att ge medarbetarna de verktyg de behöver.
- Anpassa befintligt stöd för förbättrings- och kvalitetsarbete till att omfatta normmedvetenhet.
- Erbjud coaching i normmedvetenhet och icke-diskriminering för verksamheterna.

MÅL: Vi är en inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats där alla medarbetare har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Sjukfrånvaron ska ligga på en låg och stabil nivå och skillnaden i sjukfrånvaro mellan kön eller yrkeskategori vara låg.

- Följa Region Jönköpings län rehabiliteringsprocess och komplettera den med frågor om våld i nära relationer.
- Arbeta aktivt med det systematiska arbetsmiljöarbetet, inklusive hälsofrämjande åtgärder.
- Utveckla befintliga verktyg som stödjer det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel arbetsmiljöronder och checklistor.

Alla medarbetare upplever att de har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oberoende av kön, ålder, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller könsidentitet och könsuttryck.

- Arbeta aktivt och systematiskt med diskrimineringslagens regler om aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter.
- Ge coaching och stöd till HR-partners för att kunna stötta chefer i arbetet.

Alla medarbetare ska ha likvärdiga möjligheter till kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov och medarbetarens uppdrag, oavsett yrkeskategori.

Verksamheter och arbetsplatser främjar aktivt integration, inom ramen för strategier, planer och program.

Samtliga arbetsplatser ska arbeta aktivt med förebyggande åtgärder mot kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier och repressalier i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

- Utveckla befintliga verktyg som stödjer det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel arbetsmiljöronder och checklistor.

Alla medarbetare upplever att de är delaktiga i sin arbetsplats utveckling.

- Verksamheter arbetar aktivt med det systematiska arbetsmiljöarbetet.

MÅL: Vi är en del av en samhällsutveckling som bygger på tillit, förtroende, delaktighet och ansvar.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

Tillgänglighet ska vara ett prioriterat utvecklingsområde utifrån flera perspektiv – information och kommunikation, verksamhet och lokaler.

- Målgruppsanpassa stöd för att ge medarbetarna de verktyg de behöver.
- Utöka användning av universell utformning¹.
- Sprida kunskap om hälsolitteracitet² och användningen av verktyg som stödjer hälsolitteracitet.
- Följa upp tillgänglighetsperspektiv när vi utvecklar och förbättrar våra verksamheter, samt när vi beviljar finansiellt stöd och projektmedel.

Konferenser, utbildningsdagar och evenemang som vi anordnar ska vara hållbara och tillgängliga.

- Ta fram beslutsstöd i form av checklistor och mallar.
- Kranmärka³ vår verksamhet senast år 2022.

Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser.

- Fortsätta utveckla arbetet med olika former av aktivt samskapande.
- Fortsätta utveckla mötesplatser för inflytande, delaktighet och medskapande.
- Ge stöd genom coaching och verktyg åt verksamheter.

¹ Att i utveckling och design ta hänsyn till människors olika behov och förutsättningar.

² Förmågan att förvärva, förstå och använda information för att bibehålla och främja hälsa.

³ Kranmärkt är en nationell hållbarhetsmärkning för verksamheter som väljer kranvatten framför flaskvatten.

Vi är klimatsmarta

Vi minskar vår klimatpåverkan, anpassar oss till ett förändrat klimat och bidrar till att Jönköpings län blir ett plusenergilän som producerar mer förnybar energi än vad vi använder.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Världens ledare fastslog, genom Parisavtalet, målet att hålla den globala uppvärmningen långt under två grader med ambitionen att den ska stanna vid 1,5 grader. För att lyckas krävs stora insatser.

År 2018 hade Region Jönköpings län en klimatpåverkan på cirka 18 000 ton koldioxidekvivalenter från våra direkt påverkbara utsläpp som kollektivtrafik, energianvändning, jordbruk, medicinska gaser och tjänsteresor. Vår klimatpåverkan behöver minska med 30 procent till 2025, jämfört med 2018, för att vara i linje med 1,5-gradersmålet.

Vi har även en betydande klimatpåverkan från utsläpp vi kan påverka indirekt som byggnationer,

materialanvändning, livsmedel, varutransporter, arbetspendling och kapitalförvaltning. Även denna klimatpåverkan behöver minska betydligt.

Att vara klimatsmart innebär att vi arbetar aktivt både med att minska våra utsläpp av växthusgaser och öka produktionen av förnybar energi, samtidigt som vi anpassar vår verksamhet till de klimatförändringar som sker.

Plusenergilän innebär att vi ska producera mer förnybar energi än vad vi använder. Där kan vi som fastighetsägare bidra, till exempel genom att installera solceller på våra tak.

Region Jönköpings län antar Fossilfritt Sveriges transportutmaning med målet att köpta och utförda transporter ska vara fossilfria år 2030.

MÅL: Vi ska minska vår klimatpåverkan från våra fastigheter och anpassa vår verksamhet till ett förändrat klimat.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Vi ska minska vår klimatpåverkan från direkt påverkbara utsläpp med 30 procent år 2025 jämfört med 2018.

Användningen av värme och el i våra fastigheter och verksamheter ska minska. År 2025 ska levererad energi understiga 145 kWh/m².

År 2022 har vi tagit fram handlingsplaner för de mest betydande klimatriskerna⁴ för vår verksamhet.

Genom en hållbar byggprocess ska vi under programperioden minska klimatpåverkan från om- och nybyggnationer.

- Den egna produktionen av förnybar energi ska öka med 2 GWh under programperioden.

- Välja mindre klimatbelastande betong och prioritera trä som byggnadsmaterial när så är lämpligt.

⁴ Enligt riskbedömning i vår klimatanpassningsplan.

MÅL: Klimatpåverkan från våra transporter ska minska och transportsystemet ska vara resurseffektivt.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

<p>År 2025 ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 procent förnybara drivmedel⁵, - dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänt, dock minst 20 procent förnybara drivmedel, - eltåg drivas med 100 procent förnybar el⁶, - fordon inom serviceresor drivas med minst 40 procent förnybara drivmedel. 	
<p>Under programperioden ska klimatpåverkan från privata resor till vårdinrättningar minska.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla digitala vårdmöten så att patienten i ökad utsträckning kan få vård i hemmet. • Utveckla samordningen av patientresor till och mellan våra sjukhus. • Stimulera fler patienter att välja hållbara resealternativ till vårdinrättningar.
<p>År 2025 ska andelen förnybara drivmedel i upphandlade hyrbilar och transporttjänster⁷ vara minst 80 procent.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ställa krav på förnybara drivmedel i upphandling. • Främja användning av lastcyklar eller tjänstecyklar.
<p>Under programperioden ska klimatpåverkan minska med minst XX procent för tjänsteresor, inklusive egna godstransporter, jämfört med 20XX.</p> <p>Vi ska stimulera våra medarbetare till att välja mer hållbara resealternativ för arbetspendling, med en målsättning att minska klimatpåverkan med XX procent under programperioden, jämfört med 20XX⁸.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Målnivåer och förslag på handlingsplan tas fram efter reseanalys våren 2020. • Successivt öka andelen förnybara drivmedel i pool-, verksamhets- och transportbilar till minst 80 procent år 2025. • Förlänga busslinjen mellan Jönköping och Värnamo så att den även inkluderar hållplatser vid Länssjukhuset Ryhov och Värnamo sjukhus. Efter utvärdering av denna busslinje utreds möjligheten att etablera busslinje mellan Länssjukhuset Ryhov, Höglandssjukhuset Eksjö och Värnamo sjukhus. • Utrusta alla våra allmänna konferensrum med teknik för resfria möten.
<p>Vi ska kartlägga förutsättningarna för att våra ambulanser och lantbruksfordon⁹ ska kunna drivas på förnybara drivmedel.</p>	

⁵ Med förnybara drivmedel menar vi till exempel bioetanol (ED95/E85/75), biogas, biodiesel (HVO100, RME100, FAME100), vätgas och ursprungsmärkt förnybar el.

⁶ Ursprungsmärkt förnybar el.

⁷ Renodlade transporttjänster så som upphandling av transporttjänster inom Jönköpings län och busstransporter.

⁸ Följs upp genom målvärden som koldioxidekvivalenter/anställd.

⁹ Traktorer, skördetröskor, jord- och skogsbruksmaskiner.

Vi bidrar till en sund livsmiljö

En sund livsmiljö innebär att våra verksamheter inte bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Vi väljer varor, kemikalier och läkemedel som gör så lite skada på miljö och hälsa som möjligt och vi främjar en hälsosam inom- och utomhusmiljö.

En sund livsmiljö är en miljö fri från ämnen som är negativa för vår hälsa och för de naturliga kretsloppen. En sund livsmiljö handlar också om biologisk mångfald och en miljö som bidrar till en god psykisk hälsa. Det innefattar alla de tre hållbarhetsdimensionerna.

Folkhälsa och sjukvård är en stor del av vår verksamhet och ligger i linje med att arbeta för en sund livsmiljö. Det handlar om det vi kan påverka själva, som hur vi använder kemiska produkter, förskriver läkemedel, väljer livsmedel samt anlägger grönytor. Men det handlar också om att skapa en sund livsmiljö där de varor tillverkas som vi använder i vår verksamhet, till exempel läkemedel, livsmedel, IT-utrustning, sjukvårdsmaterial och textilier.

När vi köper in livsmedel ska vi i första hand välja de som uppfyller svenska livsmedelskrav och som är ekologiskt producerade, i andra hand livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav, i tredje hand livsmedel som är ekologiskt producerade och i sista hand konventionellt producerade livsmedel.

Inköp av varor, tjänster och entreprenader står för en betydande del av våra kostnader. Region Jönköpings län är i många fall en stor kund och kan genom upphandlingar påverka utbudet på marknaden i en hållbar riktning. När regioner samverkar blir effekten större. Vi stödjer och ingår i det nationella samarbetet mellan regioner kring hållbarhetskrav i upphandling.

MÅL: Våra inom- och utomhusmiljöer ska vara hälsofrämjande och hållbara.

DELMÅL

Utomhusmiljön kring våra fastigheter ska vara hälsofrämjande och den biologiska mångfalden ska öka.

All nybyggnation ska minst motsvara kriterierna för miljöbyggnad silver. År 2025 ska de byggmaterial vi använder uppgå till minst 80 procent A- och B-klassade byggmaterial enligt SundaHus.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Genomföra så kallade I-tree-beräkningar¹⁰ för våra utomhusmiljöer vid sjukhusen.
- Utöka andelen ängsytor med 20 000 m² kring våra sjukhus samt uppföra insektshotell.
- Utvärdera möjligheten till synligt vatten och gröna tak vid varje ny- och ombyggnation samt vid markprojekt.
- Möjliggöra att delar av bevattningen av vår utemiljö ska ske med dagvatten.

¹⁰ Synliggör trädens ekosystemtjänster genom att beräkna trädens upptagningsförmåga av koldioxid, vissa luftföroreningar och dagvatten samt beräknar värdet av det årliga upptaget i kronor och återanskaffningskostnad.

MÅL: Vi ska stärka den sociala hållbarheten och minska den negativa hälso- och miljöpåverkan genom våra upphandlingar.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

Under programperioden ska sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar¹¹. Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter.

- Vi ska kartlägga miljö- och hälsoskadliga ämnen i varor¹² utifrån vår kemikaliestrategi med syfte att minska negativ påverkan.

År 2025 ska 100 procent av våra särskilt farliga kemiska produkter¹³ utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ. Vi ska ha bytt ut produkter där det varit möjligt.

MÅL: Vi ska främja en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

År 2025 ska antal uthämtade antibiotikarecept vara högst 250 recept per 1000 invånare. Rekvirerad antibiotika för slutenvård ska minska i enlighet med Stramas målsättningar.

Under programperioden ska förskrivningen av prioriterade miljöbelastande läkemedel¹⁴ minska.

- Utöka användningen av icke-farmakologiska behandlingar.
- Utveckla förskrivarnas arbete med indikation på prioriterade läkemedel.
- Förskriva startförpackningar där så är möjligt och arbeta med tidsbegränsade ordinationer.
- Arbeta för att läkemedel med samma effekt och med mindre miljöpåverkan prioriteras vid förskrivning och rekommendation.

Vi ska förbättra invånarnas kunskap om hur läkemedel påverkar miljön och hur överblivna läkemedel ska kasseras.

Vi ska utöka samverkan om läkemedels miljöpåverkan och rening av läkemedelsrester med länets kommuner och länsstyrelsen.

¹¹ Prioriterade upphandlingar för sociala hållbarhetskrav utifrån nationella samarbetet, "Hållbar upphandling". Prioriterade upphandlingar för miljökrav utifrån vår interna process "Hållbarhetskrav i upphandling".

¹² Förbrukningsmaterial, elektronik, inredning, textilier och leksaker.

¹³ Utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg samt REACH kandidatförteckning.

¹⁴ Tas fram i samråd med Region Jönköpings läns läkemedelskommitté.

MÅL: Vi ska främja en hållbar livsmedelsproduktion och en ökad självförsörjningsgrad.

DELMÅL**PRIORITERADE ÅTGÄRDER**

Av våra livsmedelsinköp ska år 2025

- minst 95 procent av kött, mejeriprodukter och ägg vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom djuromsorg,
- minst 50 procent av frukt, bär, grönsaker och potatis vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom livsmedelsproduktion,
- minst 95 procent av fisk och skaldjur vara märkt med MSC eller motsvarande för hållbart fiske/fiskodling,
- 100 procent av kaffe, te, drickchoklad och bananer vara producerade med sociala och etiska krav motsvarande Fairtrade och vara ekologiskt producerade,
- minst 65 procent av de totala livsmedelsinköpen vara ekologiskt producerade.

Öka användning av närproducerade livsmedel inom befintliga och kommande livsmedelsavtal samt genom att ta tillvara naturbruksgymnasiernas egenproducerade livsmedel.

Vi ska minska klimatpåverkan från serverade måltider inom vår verksamhet.

Vi använder våra resurser klokt

Klok resursanvändning innebär att våra verksamheters utveckling inte tar resurser från kommande generationer. Vi använder både naturliga och ekonomiska resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Hållbar konsumtion och produktion är det Agenda 2030-mål där Sverige har sina största utmaningar. De svenska konsumtionsbaserade utsläppen, från både svenska och importerade varor och tjänster, är ungefär 10 ton koldioxidekvivalenter per person och år. För att nå klimatmålet behöver utsläppen minska till 1 ton per person och år.

Eftersom finanssektorn har stor indirekt påverkan på klimatet är det viktigt att minska klimatpåverkan från vår kapitalförvaltning.

Resursanvändningen ska ske på ett effektivt sätt och är en viktig fråga för våra verksamheter. Väl använda resurser inom till exempel sjukvården ger en minskad miljöpåverkan, god ekonomi och patientnytta.

MÅL: Vi ska öka andelen cirkulära materialflöden, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

År 2025 ska klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar¹⁵ minska med minst 15 procent jämfört med 2020.

- Främja förbrukningsmaterial med innehåll som går att materialåtervinna och i ökad utsträckning består av återvunnet material och förnybar råvara.

Vid flytt eller nyetableringar ska en så stor andel som möjligt av inredningen vara återanvänd.

Vårt matsvinn¹⁶ ska minska med minst 30 procent till 2025 jämfört med 2020.

År 2025 ska allt matavfall¹⁷ sorteras ut, i syfte att främja produktion av biogas och biogödsel.

¹⁵ De prioriterade förbrukningsartiklarna listas i vår handbok för klokare materialval.

¹⁶ Inkluderar produktionssvinn, beställning-/serveringssvinn och tallrikssvinn. Följs upp genom målvärden i gram/portion.

¹⁷ Inkluderar matavfall från produktion, servering och personalrum inom våra egna fastigheter.

MÅL: Vår kapitalförvaltning ska vara socialt hållbar och bidra till minskat fossilberoende.

DELMÅL

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

Den relativa klimatbelastningen från vår kapitalförvaltning ska minska jämfört med år 2018 och klimatbelastningen ska vara lägre än för jämförbara index¹⁸.

År 2021 ska vi utreda hur avvägningen mellan hållbarhetskrav, risk och avkastning kan hanteras i syfte att ställa mer långtgående krav avseende social hållbarhet och miljö i vår kapitalförvaltning.

SÅ HÄR TOG VI FRAM PROGRAMMET

Mål och prioriterade åtgärder har tagits fram utifrån en nulägesanalys som utgått från globala, nationella och regionala mål, strategier och åtgärdsprogram. Nulägesanalysen resulterade i ett utkast på mål. Vi har anordnat träffar där berörda verksamheter i

Region Jönköpings län fått möjlighet att komma med synpunkter samt förslag på ändringar och åtgärder. En politisk referensgrupp har följt arbetet. Länsstyrelsen i Jönköpings län och länets invånare har också lämnat synpunkter.

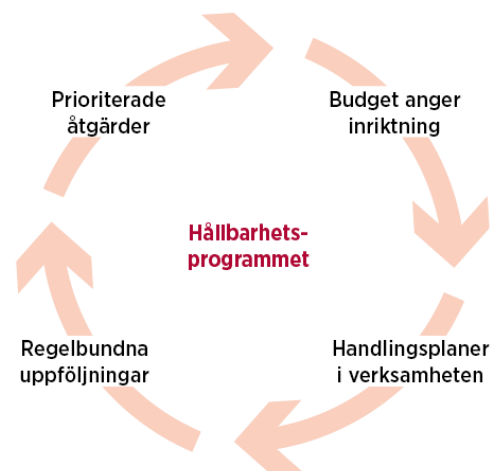

GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING

Region Jönköpings läns hållbarhetsprogram ska vara en naturlig del av vår styrning och löpande uppföljning. För att de mål som finns i hållbarhetsprogrammet ska kunna uppnås integreras arbetet i budgetprocessen och följs upp. Till programmet finns en plan för genomförande och uppföljning som revideras årligen.

Uppföljning görs dels via delårsrapporter och dels via en hållbarhetsredovisning som integreras i årsredovisningen. Uppföljning görs också genom ett årligt klimatbokslut där vi följer upp att vi rör oss i linje med 1,5-gradersmålet.

Regionfullmäktige fastställer hållbarhetsprogrammet för perioden 2021–2025 samt avsätter medel för genomförandet av det i

¹⁸ Omfattar aktieinnehav och kortfristiga ränteplaceringar/obligationer. Mäts som ton koldioxidkvalenter per miljon investerad krona.

samband med budget och verksamhetsplan med flerårsplan. Programmet kan under programperioden revideras.

Regionstyrelsen verkställer besluten, leder och samordnar verksamheten samt följer regelbundet upp att hållbarhetsprogrammet verkställs i alla verksamheter och återspeglaras till regionfullmäktige.

Regiondirektören ansvarar för att hållbarhetsprogrammet genomförs och har Region

Jönköpings läns miljöchef, HR-direktör och folkhälsochef som stöd i arbetet.

Regelböcker för vårdval och viss ögonsjukvård anger förutsättningar för att bedriva primärvård och viss ögonsjukvård i Jönköpings län. I regelboken regleras krav och uppföljning av hållbarhetsprogrammet. Genom ägardirektiv verkar vi för att de bolag som vi är ägare i ska följa relevanta delar i hållbarhetsprogrammet.

Styrande dokument och verktyg

Det övergripande styrdokumentet är budget och verksamhetsplan med flerårsplan.

Vår verksamhets miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001. Det är ett verktyg som effektivt och systematiskt stödjer arbetet med att genomföra miljömålen i programmet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är en vägvisare för Jönköpings läns samlade utvecklings- och tillväxtarbete. Utöver RUS finns även ett antal länsstrategier och styrande dokument som berör Region Jönköpings läns hållbarhetsarbete.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete sker enligt en regional strategi och handlingsplan för jämlik hälsa: ”Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län”.

Vi har en roll i infrastrukturplaneringen bland annat som upprättare av länstransportplanen och det regionala trafikförsörjningsprogrammet.

Programmet är ett verktyg för en effektiv persontrafik och innehåller en redovisning kring behovet av regional kollektivtrafik, samt mål för kollektivtrafikförsörjningen.

Länsstyrelsen har genom länets klimatråd, som drivs tillsammans med kommunerna, Region Jönköpings län, myndigheter och näringsliv, arbetat fram en klimat- och energistrategi för att bidra till att klara klimatmålen och energiomställningen.

Vi arbetar för jämställdhet, integration och mänskliga rättigheter i länet genom deltagande i råden för jämställdhet och integration samt plattformen för mänskliga rättigheter.

I hållbarhetsprogrammet finns mål och prioriterade åtgärder som inte återfinns i andra styrande dokument.

